

Handläggare: Anna-Maria Klint

Tfn: 08-508 10 452

Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till detaljplan för Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet, del av fastigheten Norra Djurgården 1:1 i stadsdelen Ladugårdsgärdet, S-Dp 2004-18598-54

Remissvar till stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens svar på remissen om förslag till detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:1 i stadsdelen Ladugårdsgärdet.

Carina Lundberg-Uudelepp
stadsdelsdirektör

Anders Lindgren
chef Kultur o Miljö

Sammanfattning

Statens fastighetsverk har i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet 2004-06-15 begärt upprättande av detaljplan för tillbyggnad till Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet.

Planförslaget syftar till att möjliggöra om- och tillbyggnad av Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet för magasinering av delar av museets samlingar.

Förslaget visar en tillbyggnad på baksidan av Botaniska huset på ca 2055 kvm.

Fastigheten lyder sedan 1809 under den enskilda Kungliga dispositionsrätten.

Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) förvaltar den enskilda Kungliga dispositionsrätten och har upplåtit dispositionsrätten till staten för musealt ändamål.

Förvaltningen tillstyrker en tillbyggnad till Botaniska huset, placerad såsom i planförslaget, det vill säga symmetriskt placerad på husets "baksida" (ostsidan). Tillbyggnadens takfot bör enligt förvaltningen uppfattning sänkas något så att den inte blir högre än Botaniska husets. Planens försök att skilja den befintliga och nya bebyggelsen åt genom att förse tillbyggnaden närmast Botaniska huset med glasfasader välkomnas. Förvaltningen anser att anslaget bör förstärkas genom att sänka "glaslänken" en våning och förse den med platt yttertak så att tillbyggnaden klart underordnar sig den befintliga, byggnadsminnesmärkta bebyggelsen. Länken bör också dras in något på båda sidor så att tillbyggnaden markerad med "f1" i planen kan utformas med fyra väl synliga hörn.

POSTADRESS: BOX 24 156, 104 51 STOCKHOLM

TEL: 08-508 10 000

BESÖKSADRESS: KARLAVÄGEN 104

FAX: 08-508 10 450

E-POSTADRESS: anna-maria.klint@ostermalm.stockholm.se

\\WEB01\INETPUB\INSYN.STOCKHOLM.SE\WORK\OSTERMALM\2006-02-

16\DAGORDNING\TJÄNSTEUTLÅTANDE\8_A_2005-439-

311BOTANISKAHUSET,NATURHISTORISKARIKSMUSEET,NORRADJURGRDEN1_1.DOC

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har remitterat ärendet till stadsdelsförvaltningen och begärt svar senast 2006-02-20. Ärendet har beretts på programenhet Kultur och Miljö.

Stadsbyggnadskontoret har kallat till samråd 2006-02-08.
Ärendet har redovisats i beredningsnämnden 2006-02-07.

Bakgrund (utdrag ur planbeskrivning)

Statens fastighetsverk har i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet 2004-06-15 begärt upprättande av detaljplan för tillbyggnad till Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet.

Planförslaget syftar till att möjliggöra om- och tillbyggnad av Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet. Statens fastighetsverk och Naturhistoriska riksmuseet har under en lång tid studerat flera olika alternativ till lösningar på arbetsmiljöproblemen och den stora brist på utrymme som råder i Botaniska huset. En tillbyggnad har bedömts vara den bästa lösningen för att Botaniska huset ska fortsätta fungera för de verksamheter som byggnaden tillkom för.

Planområde

Planförslaget berör del av fastigheten Norra Djurgården 1:1. Planområdet har avgränsats till att omfatta Botaniska huset och ny tillbyggnad samt mark för ändrad tillfart till intilliggande byggnad (PZ- huset), då befintlig uppfart måste flyttas enligt förslaget.

Markägoförhållanden

Statens fastighetsverk är lagfaren ägare till Norra Djurgården 1:1 och ansvarar för museets byggnader. Naturhistoriska riksmuseet är hyresgäst. Fastigheten lyder sedan 1809 under den enskilda Kungliga dispositionsrätten. Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) förvaltar den enskilda Kungliga dispositionsrätten och har upplåtit dispositionsrätten till staten för musealt ändamål.

Översiktsplan

I Stockholms översiktsplan 1999 är området där Naturhistoriska riksmuseet ligger markerat som ett speciellt bevarandeområde. Detta innebär att områdets speciella karaktär, med friliggande byggnader i park skall bevaras. Befintlig bebyggelse får lov att ändras men med beaktande av de kulturhistoriska värdena och naturen i den omgivande parken.

Detaljplan

Området saknar gällande detaljplan. Områdesbestämmelser finns (Ob 87032) som vann laga kraft i maj 1989. Dessa innebär utökad bygglovplikt avseende om- och tillbyggnad samt rivning av befintlig bebyggelse.

Nationalstadsparken

Naturhistoriska riksmuseet ligger inom Nationalstadsparken, som tillkom genom en särskild lagstiftning i 1994 års riksdag.

Stadsbyggnadskontoret tar för närvarande fram en fördjupad översiktsplan för Stockholms del av Nationalstadsparken. Planen beräknas bli behandlad av kommunfullmäktige under våren 2006. Den fördjupade översiktsplanen syftar till att ange stadens syn på hur Nationalstadsparken ska värnas och utvecklas och ge vägledning för hur de särskilda hushållningsbestämmelserna som gäller för området skall tillämpas. Stadens arbete med översiktsplanen sker parallellt med andra arbeten för Nationalstadsparken. Länsstyrelsen har fått ett regeringsuppdrag att utarbeta program för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken. Kungliga Djurgårdens Förvaltning arbetar med en skötselplan för hela området. Solna stad tar fram en ny översiktsplan som kommer att omfatta Solnas delar av Nationalstadsparken.

År 2000 genomförde stadsbyggnadskontoret i Stockholm ett programsamråd för förslag till nytt bergrumsmagasin för Naturhistoriska riksmuseet. Programförslaget innebar ett bergrumsmagasin om ca 10 000-15 000 kvm nordost om befintligt museikomplex. Förslaget har inte realiserats på grund av att tillräckliga investeringsmedel inte kunnat anslås. Programsamrådet redovisades för stadsbyggnadsnämnden 2001-06-07 och godkändes därvid. Projektet och planarbetet vilar f n men Naturhistoriska riksmuseet är alltjämt i behov av förbättrade eller nya lokaler för förvaring av sina samlingar. Statens fastighetsverk bedömer dock behovet av nya utrymmen framför allt till Botaniska huset vara så stort att arbetet med en tillbyggnad nu har initierats.

Befintlig bebyggelse

Befintlig bebyggelse i området utgörs i huvudsak av Naturhistoriska riksmuseets olika byggnader. Det ursprungliga Naturhistoriska riksmuseet är tillsammans med Vetenskapsakademien en del av arkitekten Axel Anderbergs vision till en vetenskapsstad, uppförd 1907-16. Museet är ett klassiskt monumentalt komplex inlagt i ett parklandskap. Det utformades efter det så kallade kamsystemet – en huvudlänga med separata flyglar för de olika avdelningarna – som gav möjlighet till framtida utbyggnader av flyglarna. Fasaderna har en yttre beklädnad av mörkt rödbrunt helsingborgstegel och ljus granit i lister och fönsteromfattningar. För den botaniska avdelningen uppfördes en fristående flygel söder om huvudbyggnaden.

Botaniska huset

Botaniska huset uppfördes 1914 för kryptogambotani, fanerogambotani och paleobotani. Byggnaden bildar fond i ett stort och öppet parkrum, Vegaplatsen. Arkitekturen ansluter sig till huvudbyggnadens formspråk och material. Fasaderna delas rytmiskt av smala vertikala fönsterrader och bredare burspråk. Huset har ett så kallat säteritak med italiener (vindens smala fönsterband) och svartglaserat tegel. Torn, rännor och italiener är koppartäckta. En ovanlig detalj är den långsgående nockmuren som kröner taket och rymmer skorstenar och ventilationskanaler. Pelare och bjälklag är utförda i betong med ingjutna stålbalkar, en för sin tid mycket avancerad armeringsteknik. Byggnaden är sedan 1935 ett statligt byggnadsminne. Redan vid Naturhistoriska riksmuseets uppförande i början av 1900-talet konstaterades att utrymmet i vissa delar av museet var otillräckligt. Detta gällde särskilt Botaniska huset. Arkitekt Axel Anderbergs ursprungliga förslag hade två flyglar på baksidan av det Botaniska museet, men dessa kom aldrig att uppföras.

Omkring 1928 fick byggnadens arkitekt i uppdrag att rita en stor utbyggnad på grund av utrymmesbrist. Denna utbyggnad genomfördes dock aldrig.

Ny bebyggelse

Planförslaget gör det möjligt att göra en mindre tillbyggnad av Botaniska huset för magasinering av delar av museets samlingar.

Förslaget visar en tillbyggnad på baksidan av Botaniska huset på ca 2055 kvm.

Tillbyggnaden underordnar sig huvudbyggnaden och placeras i dennas mittaxel.

Tillbyggnaden får beklädnad i fasadtegel anpassat till befintlig byggnad. Länk med trappa och balkongförbindelser utformas med glasfasader och glastak för att göra mötet mellan befintligt och nytt så varsamt och intressant som möjligt. Genom en glasad länk behålles vyn av hela Botaniska huset intakt. Tillbyggnadens takfotshöjd anpassas i huvudsak den befintliga byggnadens taklisthöjd. Den befintliga byggnaden har dessutom ett tak som reser sig ca 10 meter över tillbyggnadens platta tak. Från Vegaplatsen och Botaniska husets framsida kommer tillbyggnaden inte att synas. Över den mark där tillbyggnaden avses placeras går idag en mindre väg som fungerar som tillfart till PZ-huset norr om Botaniska huset. Denna väg avses flyttas något österut så att tillbyggnaden får plats.

Gator och trafik

Den befintliga vägen till PZ-huset, som nu går över den mark där tillbyggnaden planeras, flyttas så att den går öster om tillbyggnaden. Ambitionen är att behålla så mycket som möjligt av brynvegetationen mot det öppna landskapet varför vägen har dragits så nära byggnaden som möjligt.

Tillgänglighet

Entrén är idag inte handikappsanpassad. Frågan behandlas i samband med fortsatt projektering samt bygglov och bygganmälan.

Miljökonsekvenser

Allmänt

Projektet berör nationalstadsparken Ulriksdal- Haga- Brunnsviken- Djurgården, som är ett riksintresse enligt miljöbalkens särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten (4 kap 7 §). Den nya tillbyggnaden kommer att ta del av denna naturmiljö i anspråk.

Naturmiljö

I läge för planerad utbyggnad, på baksidan av Botaniska huset, finns idag öppen gräsmark med inslag av bl a björk och ek. Angränsande i öster finns en trädunge som ansluter mot ett mer sammanhängande skogsområde i norr. En liten tillfartsväg löper diagonalt genom området i nord-sydlig riktning fram till PZ-huset norr om Botaniska huset. Söder om planerad utbyggnad finns en parkmiljö med gräsytor och inslag av lövträd.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen bedöms den föreslagna tillbyggnaden inte utgöra någon betydande påverkan på områdets naturmiljö då intrånget i ekbeståndet, som är en ekologisk värdekärna, är begränsat. Två ekar, varav den ena i princip är helt intorkad, samt ytterligare några mer triviala träd kommer att behöva avlägsnas för att kunna uppföra tillbyggnaden. Ytterligare en ek, och därmed associerade

ekberoende arter, kan komma att påverkas genom den beskuggning som tillbyggnaden medför. Berörda ekar tillhör inte de äldsta och mest värdefulla ekarna i området. För att minska tillbyggnadens påverkan på omgivningen planeras de avlägsnade ekarna att omplanteras i området.

Fortsatt behandling

Planarbetet genomförs med normalt förfarande. Något särskilt program har inte ansetts nödvändigt med hänsyn till utbyggnadens begränsade omfattning. Detaljplanearbete bedöms preliminärt pågå under 2005 och 2006. Projektering av system och bygghandlingar under vår/hösten 2006 och byggstart vintern 2007. Inflyttning hösten 2008.

Förvaltningens synpunkter

Botaniska huset är en del av den ursprungliga bebyggelse som uppfördes för Naturhistoriska riksmuseet i början på 1900-talet efter ritningar av arkitekten Axel Anderberg. Byggnaden är sedan 1935 ett statligt byggnadsminne. Därtill ligger den i Nationalstadsparken.

Eftersom det handlar om en etablerad museiverksamhet, som behöver utvecklas i anslutning till nu pågående verksamhet, anser förvaltningen att en utbyggnad av föreslagen storlek i princip bör kunna godtas enligt lagen om nationalstadsparker.

Förvaltningen tillstyrker en tillbyggnad till Botaniska huset, placerad såsom i planförslaget, det vill säga symmetriskt placerad på husets "baksida" (ostsidan). Tillbyggnadens takfot bör enligt förvaltningen uppfattning sänkas något så att den inte blir högre än Botaniska husets. Planens försök att skilja den befintliga och nya bebyggelsen åt genom att förse tillbyggnaden närmast Botaniska huset med glasfasader välkomnas. Förvaltningen anser att anslaget bör förstärkas genom att sänka "glaslänken" en våning och förse den med platt yttertak så att tillbyggnaden klart underordnar sig den befintliga, byggnadsminnesmärkta bebyggelsen. Länken bör också dras in något på båda sidor så att tillbyggnaden markerad med "f1" i planen kan utformas med fyra väl synliga hörn.

Av planbeskrivningen framgår att olika utbyggnadsalternativ studerats. Ett utbyggnadsförslag gjordes redan på 1930-talet, då Axel Anderberg skissade på två nya flyglar till Botaniska huset. Detta förslag ger ett lokaltillskott, som enligt uppgift vida överskrider dagens utbyggnadsbehov, och har därför förkastats av museet och Statens fastighetsverk. Förvaltningen anser att det borde vara möjligt att bygga ut flyglarna etappvis om man nu skulle vilja utveckla området vidare i Axel Anderbergs anda.

Bilagor

1. Missiv
2. Samrådshandlingar
 - a) detaljplan med planbestämmelser
 - b) planbeskrivning
 - c) genomförandebeskrivning